

Сааны регистрациялааны салгы ытыллар

«Сааны, саа сабын булууну, илдьэ сымдыы, харайымы, учуоттааны уонна туһаныы бэрээдэги туһунай» ССРС Министрларын Советын 1975 сыл бэс ыйын 23 күнүнээҕи уураарын өлөххө киллэрингэ өрөйуонига балаача үлэ барда. Ол курдук, ССКП райкомун бюротунан, райсовет пеннокомунан бэлэтэммит итиннэ сибээстээх дыһаллар сүниһүгүн төлөрүлүнулар. Ик дьыла өрөйуоннаагы өтдөлүнү үлэбиттэре пайдаланыы ортотугар 26 лекциялары аахтылар, дакылааттары өгөртөөтулар. Киһи өйдөтөр үлэ «Сага олох» хаһыаты, «Олохтоох радионан бэйринини нөҕүө тыттылынына».

1976 сыл бүтэник тумүгүнөн булууттар өб-цестволарын учуотугар 1950 чилин турда уонна киһилэр илһилэрингэр баар, үөһунан аахтаах, 3000 кэригэ булт саата регистрациялана. Сель-советтар пеннокомпарын быһаарылыаһынан ма-ди арытылылар, общественной бэрээдэги көһөр дьоннортон, киһилэр сааны илдьэ сымдыар ба-рааптарыны быһан туран, 136 саа тутулуна. Итиннэ тэҕэ парентаах сааны сокуоннаага суох илдьэ сымдылааччыларын иһин хаас да киһи үгөдөл-нэй уонна административнай миэраларга тарды-лыннылар.

Өйдөтөр үлэни өрдүк илһиник, утумнаахтык Кытаанах, Бөлүгүр, Сыланг сельсоветтарын не-щелкомпарга тэрийн ыһымыттарыны бэлэттир илдьэлаах. Ити түмүгэр бу иһиллэргэ булка сымдыар дьон бука бары кэригэ общество чи-лһинэринэн буоталлар, баар саалар өлөчү ре-гистрацияланнылар.

Оттон бу үлэргэ ити курдук бэлэртөлөөхтүк сымдыанаспатах сирдэригэр—Хатылыга, Одь-луунига булка сымдыар дьоннортон үтүстөр об-щество чилиһинэринэн өссө да буола илһитэр, саалары регистрациялааны адыа: мэлтөхтүк тыттылынына.

Сааны регистрациялааны бөлдүүбө бу дыһа кудун тутар 1 күнүгэр дьэри уһатылынына. Онон сибээстээн көнө үөстөөх саалары ситэри регистра-циялааны олунньу 10—20 күнүзригэр салгы ытыллар. Уруу регистрациялана илик саалаах-тар ити бөлдүүххө үлэ биримэтингэр ик дьыла өрөйуоннаагы өтдөлүгэр кэдэ сымдыалара бул-гуччулаах.

Итиннэ сөгү олунньу 5 күнүттэн булууттар обществоларыны Чурапчы салыһыныгыттар өлөрөр чилиһинэригэр булт саатын харайыыга уонна туһаныыга права бэриллэр. Олору булт общес-твотын алын тэрияттэлэрин председателирин не-сүө эрэ туттарылар. Оттон пайһинэктэргэ өлө-рөөччүлэр правалары кулуун тутартан саралаан ыһыахтара.

Тэрияттэлэргэ, предпринималарга, совхозтарга, охсуулааларга, ону тэҕэ биирдиһэлэи дьонго баар парентаах саалар республика үрдүкүн хот-таан учуоттанар буолдулар. Итиннэ саалары илдьэ сымдылааччылар ик дьыла өрөйуоннаагы өтдөлүгэр олунньу 13 күнүгэр дьэри кэдэ сым-дыахтаахтар.

П. ДИОДОРОВ,
ик дьыла өрөйуоннаагы өтдөлүн ин-сультора.

МАХТАЛ-БАҢҢЫБА БУОЛУОХТУН!

Мин учууталымы сымдан Якут-скайга командировкага барбыт кэмгэр аасыт ий 17 күнүгэр кэргиним—декад көспиттэтэ Та-тьяна Дмитриевна Лукина ма-наары балыһаһа киирэн ма-раһанык арбааммут, хаан пардаты тиэрэбит.

Киһи олохун баһыһырга элбэх хаан парда буолтун акушер-фель-дшер, бэйһаха өр сымдаран үлэ-лиир үтүөкөннөөх нуумча эмчи-нит З. С. Банниеса өрөйуоннаагы балыһаһа уонна кэргэнигэр зоо-техник Б. И. Банниеса телефон-нуур.

Соһо Борис Пахомович, киһи буола турарын өйдөөн, Культура дьонунгэр тиһээр пимэниэ кино-механик көмөтүнэн дьонго суһал наалатын тиэрдэр. Оттон, өрөйуон-наагы балыһаһа маэссина суох буолан бэйрини билэн, апы олох тоох тутуу үлэһитэ Р. И. Дь-видовтыны совхоз шофера А. А. Сивцеви утуһа сымтарына туруу-ран, көрдөһөн Чурапчыттан араһы таһаартараллар.

Биллэрини—истаат, киһи орто-туттан балыһаһа уонтан таһаа-адар дьон тиһэр охсубуттар. Ки-һилэртөн Культура дьонун кө-чөгара көмөмөлөй Николай Яго-лен, орто охсуолу завхоза көмө-мөлөц Николай Собакин, акушер-фельдшер Зинаида Степановна Банниеса бэйгэ уонна өдөтө, суһан сүөһүнү көрөөччү, соторутоһаагы ыһырыны таһааран маньыксыт-тымы барыары сымдыар көмөмөлөй

Иһи Банниен хааныран бэрээ-дэр. Оттон маһыһаха хаанын аһын бэрэ нөҕүө күнүгэр охсуола көчөгара Иһита Макаров Чурап-чыга киирэр.

Киһи ыкеллаах түтүннөр сымната биллибэт көмөһү өгөрө-рө батан биир дойдулаахтарык элбэктэра улаханнык үөргө. Бэй-лэрин хааныарык бэрэ балыһа-ба кэлэ охсубуттар иһэрингэр хо-нуу биригэдиһэр Василий Ма-тевевич Макаров, аһыах хоһук-таарыта эмне ыһырыны таһааран ыдыһыксыттымы барыары сымдыар Махаил Яголев уо.д.а. баала-ра. Маньнык үтүө быһымы совет-скай олох нуормага буоларын өссө тэҕүд долуһа өйдүүгүн.

Балыһа кырдыага састэрэгэ В. Т. Макарова, санитарка А. Х. Трофимовна уонна бу коллектив үлэһиттэре бары маһыһах туһунар олуе кыһаллыбыттарымы хаһан да умнуоһа сатаамаат.

Бэлитин бэйни дьык-көрөн дөлбүү өрдүк улаатта. Кэргини доһубуһага үчүгэй, сага киһиэни уол оһоһон элбэтибит. Бу иһин түө бэйэбит уонна аймахтарыбыт ааһтарыттан ити ааттамыт бары таһаарыстарга сүгүкэнтэй-сүгүкэи махтаһ-баһыһа буолуохтун!

А. Д. ЛУКИН.

МАРИЯ ШВАЦОВНА

(Бүтүүтэ. Инини 3 стр. көр).

— Эмтиир биир дьахтарым адыа—мысаан сытар. Туох баар бары билэр эмини барытын ту-туһунум. Туох да туһалаабата, маһыһах туруга чөлүкөһөтэ. Ити дэриһэи бэрээдэх дьахтар олоһ өрөһүн өрүһүбүт абыһаата бөрү. Врач да буолаахтанымын маһыһан быһыһааһынар тиһидим... Маһы-һаһаама: «Өрүһү, абыһаа!» диир көрдөһө сытаахтымыр. «Өө, мэни сэмэһэбэт эрээр, дьэ оһоһон да врач буолбуһуну?! диир санаалаан илдьэбин. Бэйэ, бүтүн аһыһына көрөр соһом суох, сарыын кэлэ-риһэ»,— диир бэйһинин тарбата-лаан көбистэ. Бэйгэ сыстыган-наах маһыһаахтар сытар дьы-лэрин дьэки, ытаанах быһаары-нааны ыһымыт киһи быһымы-нынан дыуааруһа турда.

Кууһэ өлөрбөккө, түүн утуһ-баһа саралаһан Мария Ивано-вна ол эдэр ийэни өрүһүбүтэ, Маһыһах барахсан иһиһини тил-дибит курдук санаан, күнү-күн буолабүт күндү эмчигингэр исти-һиник махтанан, маньнык суруйбу-та: «Мин хаас мүнүүтэ ахсын маһаан-мэлтөөн күн сиритэр өлөрөр ыһахпын сүтэрэн, өс-күүдүлэр, мүнүүтэлэр уһун иһил-лэригэр киирбитим. Дьэ оһуоһа Мария Ивановна Иванова түүн-иһри-күһүстэри сыматын бэрэп, мин аттыбыттан араһыбаһка сатаалаах, сымнабас иһиниһен эмтээн, үһүс күмүр өлөх үчү-үдүһү өйдөмүтүм. Киһи күн сиритэр хат үтэһэрбэр дьэлу ыһыһаһабыта. Мария Ивановна бэрэс иһилин кыһамыһага уонна улахан биллигэ иһитин өлөх сэмэһитигэр төһөрбүүттэн му-нура суох үөрөһөн. Иһилтээн төрөөбүт курдук санааһына».

В рдэ маһыһаһа үтүрүлэр эбээ, иһилтэбээ биллэр. Ол ыһыан бэрэн, бу түбөктөгө бэйһиһи врач-ныт дууһаһыттан дьириник дөл-сүйбүтүн, олуе кыһамыһыттан му-һэмэһитин, күһүстэри-түүһиһи маһыһах аһыһтан адыа араһы-натаһын иһтөн, мин олуе сөһү-

түм. Маньнык кыһамыһылаах үлэ-һиниэ эмтэһэ сымтан өлөһөххө да, маһыһаха, киһи хаһыһыһаһа-рыгар эмнэ хайдах эрэ астык араһый чөлүһүн буолуон санаа дыһа.

Киһи—Чурапчы өрөйуонна-агы балыһаһатын сыстыганнаах маһыһаахтары эмтиир өтдө-лөһтөн сэбиэдиссэйа. Үлэһитигэр өрүүтүн даһаны сүрдээх кыһам-нылаах, маһыһахтарга да, бэйэ-тиһэр да чаһын үрдүк көрдөһү-лөөх врач. Маһыһахтары көрөр хоһугар иһиле куһамаһылар ха-һыт көмөһтөрө биир мысаан ба-ры дөлбүүрдэригэр дьаарыста-нан ситаллар. Ол маһыһахтар учуоттара эбит. Олору өрөйуон-нааһа ним хаһан, хаһык сысты-ганнаах маһыһаһа хлһитэрбыта, эһтэһэн төһө үтүрөһ иһэра ба-рыта суруулаан, учуоттана сым-дыар. Врач олору, сотору-сотору иһил сыммаһыдыар, аһаһаһылар, баалаһаах түһүктэри өгөрөр уонна өһнө олоһуран, иһилэри өтүтэр хайдах эмтэхтэһиһи бы-лаһыһылар. Киһи бэйһини эрэ ба-һыһаһыһылар киирбит дьоннору эмтэһиһиһи мунурдымаһка өрөйуон киһи иһилин тэрийэ сым-дыар, маһыһа дьэбээтэһинэ тьа ба-һыһаһаһылар аһаһаах хөстөрү аһаһаһылар. Онон көмө суох күһүн-дыһыны, сыматын бэрэр.

Мария Ивановна эмтэһибит дьы-нутар үтүрүбүттэрин да киһи, кыһамыһаахтык сымдыһаһаһар, киһилэр олохторугар көмөлөһөр. Биир маньнык түбөлүһүн өйдүү-бүн, Кэргинни аһыһааһыһылар өрдөөбүтэ иһэриһини илдьэ сым-дылаһыттар. Онон туһанаан, миһ тэрияттэһин быстах кэмгэ баһы-лаан өлөрбүт биир киһи, ол дьэ-нөр бары аһаһаһаһылар түмүкү киһилэр төлөрү үтүрүбүттэриңи туһулуурун үрдүһүн, үлэһитигэр төһөллөрүни бобон көбистэһэ. Ол аһыһааһыһылар аһын илдьэ суох, элбэх өрбөлөөх дьэһнөр, маһаһаста-баһыһаһа, бырыһыһаһаһа быһтар күһиһэр тиэрэн кэлэн, уйалары-гар уу киирэр. Киһилэр Мария

Ивановнага көһыһэр, туох буо-луһун, бэйһэлэрин кыһаллаларын көһөһөн бэрэрэлэр. Онон врач сөрөх дьаргы салаһааһыһылар курдук: «Чэ, көрүүһүтү, көһини билэ сымдыаһыһы» дьэбээтэ. Онон тутта министрство ол дьылааһы туһаныһаах үлэһитин кытта те-лефонунан көһөһтөн, сөһтөөх бы-һаарыһыны иһил, ол дьыну уруу-су иһтэһиһит үлэһитигэр киирөл-лэригэр көһүл суругу бэрэ ох-сэр. Иһи үлэһит, элбэх көһөһ-көөх мал оһоһор өрүүтүн өйдөн-сымдыар үөрүүнү өгөрдөөр ити Анаһаа дьэһнөр дьылаһалары иһичэ тургэһини быһаарыһа-һыттан аһары үөрөн хаһыһа-һар, баһыһаһаһаһаһа да эрэ барыһыттар. Хата, ол өһнүгэр иһиллэригэр-уоттарыгар үтүө са-һылааах, кыһамыһылаах врачна биллиһигэһиһэ дьэри не сүрэх-тэһтөн махтанаһлар.

М ария Ивановна иһэрдэ эм-тэһиһиниһи эрэ мунурдыма-һат. Киһи медицинаһы бэдэһини көһиллиһиһиһе ортотутар көһитини тэрбатар. Орөйуон киһитигэр ра-щонаһ тыл өтэр, лекция, бөһсөлү өгөрөр. Аһат хаһыһаһка ыстаһы-һа суруйар. Оттон тыла сиригэр тарыһаһаһына, ол үлэһини элбэх дьо-ну хаһан салгыны ыһтар. Киһи тэрияттэ, совхоз салаһааһыһыла-рын кытта санитарнай туругу туһаһарар туһунай көһөһтэр. От-тон райсовет депутатта буола сымдыан, сессияһа ол бөһнуруу-һу дьүүһтэ туруорара, уураахты-ры таһаартарара, өлөр түүлүүла-рын ситиһэргэ охсуһара.

Врач М. И. Иванова «Знаһиө» общество биир аһыһаһыһи чили-һе, сымлаһтата суох лектор. Киһи медицинаһы билиһи пронаһаһа-һына. Ол саралаах үлэһэ ССКП об-комун уонна Саха АССР Минис-трлэрин Советына Бочуотунай трамоталарыһан бэлэтэммитэ.

Аһарах сүрэхтөөх киһи, аһы-һыһаахтык үлэһитир врач Мария Ивановна Ивановна бар-дьонну аһыһын, дьон махталы иһи сымдыар.

Ф. СОФРОНОВ.

ХУТОРОК В СТЕПИ

Бу айта өрөйуон киһилэһи экраннарыгар М. Горьскай аһыһын киностудия Валентин Катаев «Хуторок в степи» диир романынан ууе-уран фильм көрдөрүлэр.

Харгыһа сценарийһи В. Катаев бэйгэ суруйбүт уонна бу хергыһа киһи аһыһыһылаһыан өһөһулаһуһу бэрээһэй кино-трилогияһа (аһыһы фильмнара—«Белосет марус аһыһыһы», «За власть Советов») түмүктүүр.

«Хуторок в степи» диир кинолента баһыһыни 1910—1912 сым-дылааһы Одессаһа тиэрдэр.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНДРОВ.

ССКП райкома уонна райсовет иһилһоһа кырдыаһа пар-тийнай, советскай үлэһит Протодьяконова Гаврил Трофимо-вична киһи таһыһар көргөнэ
ПРОТОДЬЯКОНОВА ПЕЛАГЕЯ МИХАЙЛОВНА
уһун, маһаһан маһыһыттан оһбүтүһүн сибээстээн бэйһэлэриңи куһуруһаһыһы биллэрэлэр.

Таһыһар кэргиним, иһабит, эбээбит, аһаһыһыт
ПРОТОДЬЯКОНОВА ПЕЛАГЕЯ МИХАЙЛОВНА
уһун, маһаһан маһыһыттан бу дыһа олунньу 4 күнүгэр элбү-түһү, дьириник курутуһуһан туран, бөһуоһиһиһи дьыһаһыһыгэр, бэйэр дьонноругар иһитинэрэбит.
Кэргэнэ, өбөлоро, сэмнэһэрэ, аһаһыһара.